

ЗАМАН

КЪАРАУ

Казбек Коков жангы жолланы къурулушлары къалай барганын кӛргенди, квалитетларын тинтгенди

Зольск эмда Прохладна районлага иши жолуулуугу кезиунде КЪМР-ни Башчысыны къурулуш болжалы халда толтурган Казбек Коков жолланы къурулушлары къалай барганына къараганды, республиканы районларын байлаган жолла айырылган жерле къалай жарадырылганларын кӛргенди. Регионну оюнуусубек алгъа «Нальчик-Майский», «Новопавловск-Прохладный-Моздок» автомобиль жоллары ремонт этиле эмда жангыртыла турган участкаларын (бирини узунлуугу 5,1 км, экинчисини – 7 км.) жокълаганды. Бригадада алыны асфальт салырга къазыр этип бошагандыла.

Ол эки жол да КЪМР-ге бек маъналыдыла: биринчиси ара шахарыбыны Чегем эм Май районла била, экинчиси республиканы Шимал Остия-Алания эмда Ставрополь край била баймлы этериле. Аланы къурулушлары, келишимде белгиленгенгеча, уагыны ахырына бошагында керекди.

Прогресс посбканы къатында жолла айырылган жерде уа Казбек Коков Федерал автомобиль жолланы «Кавказ» управленисыны таматасы Руслан Лекаждиев била бирге Р-217 трассаны жангы участкасыны къурулушу къалай барганына къараганды. Жолну Ставрополь била Къабарты-Малкъарны байламлы этен бу кесегини узунлуугу 15 километрни, ол Залукожаени, Тамбукан кӛйно

лага келишген регион маъналы автомобиль жолланы санын 62 процентге жетдиргеге керекди. Къабарты-Малкъарда «Къоркъуусуз эмда тынгылы жолла» миллет проектте тийишлиликде, автомобиль жолладан 83,6 километрин ишлерге эмда жангыртрга, 408,6 километрини тынгылы эмда уаукъ ремонт этерге, 181,4 километрини чыракъ чыныла орнатырга белгиленди. Байыл автомобиль жолдан битуде да 59 километрин ишлерге, жангыртрга, ремонт этерге тошерикди.

Ол санда 2019-2020 жыллада «Новопавловск-Прохладный-Моздок», «Дейское-Тёбен Курь-РСО-Аланияны чегни», «Бабуент-Бзымты», «Жичин-Чегем – бургуту» трассаланы жангыртрга, «Шалуха-Каменка», «Малка-Ингушлу жайлыкъ», «Куба-Псыкурей-Крем-Константиновка», «Янкой-Лачин-къан», «Залукожае-Зольское-Белокаменка», «Прохладный-Эльхотово», «Прохладный-Лесной-Солдатский», «Нальчик-Нарткъала-автомобиль жоллагъа», «Урван-Уштулу» трассадан Жемталгада элтен ызгъа, башха объектеге да тынгылы эмда уаукъ ремонт этерге белгиленди.

Ишичи жолуулуугуна Казбек Коков била бирге КЪМР-ни къурулуш эмда жол мюлк министриси Вячеслав Кунжиев да болганды.

КЪМР-ни Башчысыны била Правительствоуна пресс-службасы.

Юбилей

НИЕТ БАЙЛЫГЪЫБЫЗ, КЪУАНЧЫБЫЗ, ЁХТЕМЛИГИБИЗ

Зумакулланы Танзиляны, уллу жазуучуну, поэзиясында саудуния сыйында, аны армулуугу, тазалыгы, жарсылуулугу, къуанчы, бушууу да. Сӛзюу устасы, адепли, тюз акыллы, ол не уллу жолда да базынуулу атламла этерге къарууу жеткенденди. Сурутлау сӛзюу кючу била сау жашауну толу балаларга эркинлик а жаланда аяллы керти фамулулага бериледи.

Поэссияны азат къаламы кӛп сюжет ызланы тартканды. Ол чыгармалагы битеу къаралны халкълары сейрге къалып, ёрге сюелип, къызуу къарс ургандыла. Къайсысын айтып къайсысын къоялыкъ: «Уршуха къаюу поэма», «Адамны журтуна, журтну адамга термилиуу», «Тынгысы жер», «Къазимни къайтуу» дегенча поэмала, «Ташны сӛзюу», «Жайым бла сӛлешуу», «Талу адетле», «Ана тил», «Талула», «Атай ююм», «Назмучу талуу къызла», «Тууган жерим» дегенча назмула – была жаланда бир гичче кесекчигиде къыйры-чеги болмаган уллу чыгармачылыкъ дуняны.

Танзиляны сӛзюону кючу била Малкъарны поэзиясы жангы бит-икликке чыккъанды. Аны жазган затларында миллет сӛзюу била миллет энчилик тууралды, ала, халкъыбызны тарых болун чертип, къадар чархны тюз бурулуууна сезимли себеплик болгъанлай туралды.

Юбилеге аталган материаллары 3-8-чи бетледе окутуугу.

КЕНГЕШ

Эллени суу била жалчытыуда бар кемчиликледен къутулурча

Республикада элдеде жашаганына таза суу била жалчытыуу юсюнден слешингенди КЪМР-ни Правительствоуна Пресидетлини орусбасары – инфраструктура эмда цифралы айынуу министриси Владимир Болотокоч бу кюнде бардырчын кенгешде. Жыйылгыча районланы жер-жерли администрацияларыны башчылары да къатышандыла.

Владимир Хамацович айтханыча, министрствону спецалистерини шенди хайырланган болгъан суу била жалчытыуу объектилерини реконструкциясыны эмда келер заманда алдан жангыларыны ишленуу сагышынын дайым этендей туралды. Дагында арда тийишли федерал проектте кирик «Таза суу» деген регион программаны къуардан алгъа эллени барында да былай болгъанын тинтип къыскагандыла. Сууай айтхана, таза суу била жалчытыуу система аламысында озган ёмюрю 60-70-чи жылларында къурагандыла, биогоникте ала 60 процентден артыгына тозурагандыла, деп белгиленгенди ол.

Бизни республикада суу била жалчытыуу инфраструктурада реконструкция этилерге керек болган 498 объект барды. Аны била бу проблема эллени барында да болганы белгиленди. Тынгылы жангыртуу программаны болжалы 2024 жыл била келгенди. Былай уллу ишчи тындырып башлар ючюн а, жер-жерли самоуправление онында проект-смета документацияны жарашдырууу къыюлга алгъа керекди. Ызы била къырал экспертисини да этерге. Бу иште этилик къорчанлары бир кесегин бюджетден ача берип жа-

Законопроект

Башланы, алай кӛп жылланы битдиримей тургъан журтланы сюерге ача бӛлюнюрюкю

РФ-ни Къырал Думаысы биринчи окулууда 2019 жылны бюджетине тюзетиленуу къабыл кӛргенди. Анда башха жумуш била бирге сӛз къурулушлары башланы, алай кӛп жылланы ишленмей турган жашуу журтланы битдиримей ача бӛлюнюрюкю юсюнден барды. Законопроект «Единая Россия» башламчылыгы била жарашдырылганды, деп билдиргенди бизге партияны пресс-службасындан.

Думаны депутаты, партияны Генералый советини долчыклиени эркинликчи къабыл жаны била ишичи къауумуну башчысы Александр Якубовскийни айтханыча керсе, иш РФ-ни Президентиини келерини ахчаларын кӛп къатлы мемкиланы ишлетуге къошуп, алай фатарсыны къыскагандылан инсанланы эркинликчи сакълау жаны била бириктиргенди. «Къыралны башчысы бу кемчиликни жуукъ эки жылны ичинде тамамларгъа керекисини чертегинди», дегенди ол эмда партия бу сфердада законодателый базаны игилендируге энци эс бурганын белгилгенди.

Депутатны айтханыча керсе, регионлага 36 миллиард сом бӛлюнюрюкю, ол а жеринде власть органагы къыралны башчысыны буйрукъларын толтурурга себеплик этерикди. «Къабыл керӛлген тюзетиленуу тийишлиликде, регионлага долчыклиени праволарын сакълау жаны била фондалы къабыл эркинлик берилгенди. Алга кӛп жыл ишленмей турган мемкиланы битдиримей ача керекди, алай регионланы бюджетлеринде бу жумушлагъа финанслау жокъдула. Энди уа аланы алай отларды болгъууду», дегенди ол.

РФ-ни финанслау министриси Антон Силуанов, депутатланы бюджетте кийрилген тюзетиленуу била шагъырей эте, ахчаны бир кесеги жашуу журтла била жалчытыуга къаратылгъан айтханы белгиленди. Ол санда 16 миллиарды долелей къурулуш къатышхан инсанланы эркинликчи сакълау жаны била фондада бӛлюнюрюкю. Ол а, министр акыллы этенчи, бу жаны била кемчиликте аслам болган регионлага уллу болушукъ болгъууду.

Дагында 20 миллиард сом «ДОМ.РФ» банкга берилдикди. Ол а кӛп къатлы мемкиланы эскору-сӛтӛланы (долчыклиени ахчалары сакъланган) хайырланган ишлетген къурулуш компанияларыны кредитле била жалчытыргъыды. «Алгагы ишлерин андан ары бардырырга онгла керекди, ол санда кредит берилуу», дегенди кенгешде Силуанов.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазыраганды.

Рейтинг

Эм иги юч вузну санында

Жаш тӛлю проектлени Битурросей конкурсуна къатышып, Къабарты-Малкъар къырал аграр университетини кыралда былай эм иги юч вузу санына тошгенди. СКФО-да бийик билим беруу учредениялары арасында уа ючюнчо жерге тийишли болганды. Аны била КЪМРКЪАУ 7,1 миллион сом федерал агентствода (Росмолодёжь) дурус кӛргенди.

Университет жарашдыргъан тӛрт проектни жаш тӛлюню ишлери жаны била федерал агентствода (Росмолодёжь) дурус кӛргенди. Ала келерди да жашуу болунму тюрлю-тюрлю сфералары била байламдыла. Сӛз ючюн, «Международные направления в развитии надпрофессиональных навыков» деген номинацияда Хочуланы Зукура «Молодёжный клуб с международным участием» «Профессионалы будущего» деген проектни кӛргӛзӛп, бир миллион сомга тийишли болганды. «Молодёжные медиа-

номинацияда уа Марина Бицуева таматалык этил жарашдырылган «Молодёжный кинофестиваль «Мир глазами молодёжи» деген башламчылыкъ да аллай грант била белгиленгенди. «Профилактика негативных проявлений в молодежной среде и международное взаимодействие» деген проектни кӛркерлени университетде Мамырыкканы ыйгыгы деген акцияны бардырырча 600 минг сом бӛлюнгенди. Аны Мадина Кирова хазыраганды. Мусукаланы Владимир «Спорт, ЗОЖ, туризм» бӛлюмде жарашдыргъан проектни тамамлауы уа 4,5 миллион сом берилгенди. Ол кеси да тюрлюшюу искусстволары била Шимал-Кавказ студент онылары бардырыуу била байламдыла.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Таппаныруу

Тошген заранны кетердиле

Урван районда Эски Черек била Котляревская эллени арасында жолда таппанырууу ишле андан ары бардырылдыла. Билдиргенибизча, озган айда аны тӛртюнчо километринде участканы къатында Черек суу кӛторюлюп, жолуу жанын ашагъанды. Энди анда «Автомостстрой» подпрод организациины спецалистери къармашдыла. Ала ауур жюкле ташычуу беш машина била таш-юзмез

ташыйдыла, аны бульдозер била жайыл, жолуу жанын кичӛндирдиле. Бу иште «Жол мюлк управлениге» ГКУ била этилик келишимге тийишлиликке бардырылдыла, деп билдиргенди КЪМР-ни Къурулуш эмда жол мюлк министрствосундан. Анда айтханычыча, объекте харнени да энтисини ахырына тамам этип бошагъа таукулдыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Автопробег

Тюрлениулеге толу багъа бичерча

«Журны Россей» жамауат-политика къымилдауу алычы Никита Исаве «Реальная Россия 2019» автопробегини кезиунде Нальчикке да келигиди деп белгиленгенди. Къабарты-Малкъарны ара шахары сагынылгъан автопробегини картасында энци маъналыны жерини алады. Аны жолуу Москвадан Башлашып, Орӛл-Курск-Липецк-Воронӛж – Дондагы Ростов – Краснодар – Ставрополь-Пятигорск-Черкесск-Нальчик – Беслан – Владикавказ – Магас – Грозный – Волгоград – Саратов – Пенза – Самара – Казань – Ишкар-Ола – Нижний Новгород – Владимир – Москва маршрут била болгъууду. Жолу саулдай да узунлуугу уа алты минг километрни. Нальчикде Н.Исаве жамауат иш била кӛрӛшгӛн-

ле, шахарчыла эмда журналистле била тобешип, аланы жарыштан социальный магъналыны проблемаланы тамамлауу амалларын созерикди. Эсерте кетийик, Россейни регионлары била баргъан автопробег политикни экинчи керек къурулуш автопробегинди. Былтыр аны жолу Москвадан Сахалинге дери маршрут била болганды. Быыл а къыбыла жаняна келирге кӛлленгенди. Жолга ол халда чыгууу ала зретен да тӛредди. Кезиунде кезиуге регионлага бара, къырлада тюрленуелени, аланы юсеринден халкъланы оюмларын да кеси кӛзӛриуу била кӛроуюно тюзте санайды.

ТРАМЛАНЫ Зукура.

Эллени суу бла жалчытыуда бар кемчиликледен кытуулурча

Акыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Чегем районда бу жаны бла артык жаркы жокчу. Экинчи Чегемде эки скважина ишлеп башлаганды, 1300 метр быргы орнатылганды, юч минг адам таза суу бла толусунай жалчытылынганды.

Шулукада суу чыккыган жерде объектени (10 бары да ишлейди, Янкойда уа шуудандан быргы тартхандыла. Каменкада жангы микрорайон а суу бла жалчыту сөтлөгө кыошумлаганы себелли анда юч койгоре аны машина бла жөтдөрдө.

Чегемде, Экинчи Чегемде эмда Шулукада суу кытыккыдан кытуулурчючюн, «Таза суу» программаны чеклеринде, жангы скважинаны проект-смета документациялары жарашдырыла турды. Бахсан шахарда бла Дыгулбегейде болум осал туююлду, алай «Кооператор» районда уа проблема знтта да кетерилгенди. Анда 2200 жер юлюш барды, аладан 70 процентинде юйле ишленгенди. Шөндю бу тийреде бөшкюмөтрик быргыны эм бир скважинаны проект-смета документациясын жазырай турды. Шахарны ичинде талла орманда жай кезинде суу кытыккы болады.

ЭСЕПЛЕ

Бир кырал экзаменде бийик балла алганлага кыошумланды

Жыл сайын билим берюуде бла келген тюрлюнчю аттандыны, устандыны, выпускниклени да сагы айта эселе да, окууну ахчы таусуп, жореклери излеген вузга кирге суйрелесе аспамдыла. Айкай да, ары дери бир кырал экзамени берирге, андан тийишли балланы алырга да керекди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Быйыл да төрт мингден аспам окуучу школаны бошоп, вузуну абитуриентлери болгандыла. Аланы арасында башха-башха предметлен жюк балла алганды да иги кесекдиле. Эсгерте кетейик, былтыр алайланы саны 23 эди. Бу жол БС-деде эми «Жеңиш» бөлүмү болгандыла 32 адамды.

Барбыз да билгенликпен, аттестат алыр ючюн ала борчул халда эки экзамен береди. Орус тилден сынауланы 4282 жаш бла кыыз жазгандыла. Аладан 18-си жюк балла-га тийишли болгандыла. Алай бла бийик керюмдөгө жеткенлери ючюсө «Кюн шахар» сабий чыгармачылык академияны хушерилеги лицейин тауксандыла. Урожайное элли орта школундан бла Терекни биринчи номерли лицейинден да аланы сананда бирер окуучу барды. Бирсилери уа Нальчикки башха-башха мектептерини келечилериде (№14, №2, №9, №6, №30, №32, №4).

Химия предметни бу жол 900 выпускники сайлаганды. Сегизиси жюк балл алып, ата-аналарын, устандыларн да кыуандыргандыла. Ала огарында сагынылган академияны лицейини, Майский шахарны «Бешинчи» Чегемни экинчи номерли школларны, республиканы ара шахарны экинчи номерли лицейини окуучулардыла.

Тюрх вузланы аспамсында суралган дисциплинады. Аны себелли аны сайлагыла да аз болгандыла - 133 адам. Алай эсе да, бийик балланы алганды уа алай көп туююлдо. Жаланда жуектен тийишли болгандыла бу экзаменде жюк баллга - Шарат Борсов бла Фатима Маремшова. Ала экиси да Нальчикни экинчи номерли лицейин тауксандыла.

Биологиядан ЕГЭ-ге уа 1092 выпускник келгенди. Аладан да жаланда экинчи тамамлагандыла ишлерин жюк баллга. Бирн Бахсаннны тюртюнчю номерли школундан, бирокиси уа огарында сагынылган лицейиндеди.

Экинчер предметтен бийик керюмдө алыгандылар бу бардыла. Ала бийик ючуелер болгандарын белгилердади. Тамерлан Гогуюзов (Нальчик, 32-чи номерли школ) орус тилден бла химиядан жетишилми болганды. Андан сора да, ол мурдорлу математикадан ишин «бешге» жазганды (энди андан балла угый, оцнка салынады), биологиядан а анга 96 балл берилгенди.

ФИНАНСЛА

Банк карталарын кебейтеди, аланы ышаныгылыкларын да кетюрөдү

Сбербанкны Кыбаргы-Малкбарга бөлүмю быйыл 72 миңден артык картонка чыгарганды. Аны бля элдэ алааны саны жарым миллионга жеткенди. Аладан бөшөдн бири иш жакт теленичю карталадыла. Бу программаны 2700 организация эмда учуреджене хайырланады, деп билдиргенди бөлүмдөн.

«Адамга банк картонкача бергенде биз, эм биринчиден, аланы жеңил эмда кыркуусулду хайырланаргыга амам болуруна эс бурарбыз. Быйыл тюрх-юч биртен сатыу-алуу предпритияланы эмла жуумуша жалчытуу бла керушкан организацияларыны саны кебейе барганды да себеллик этеди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Пенсия фонда

Аналык капиталны бютюн фйдалы хайырланыр умут бла

Быйлыны 29 мартында аналык капиталны жашау-турмушу болууланы игилендирюле хайырланууда тюрленюле кийирилгенди, ала юйюклерге эччелаталы. Ара банкны контролундан кыуру кыламзга болушукдукду. Алай бла, энди юйюк фатар альр неда ол кезинде жашап турганы жерин жангыртыр мурад бла сертификаты излегенде, фонд арга ахчы берилген альр жер-жерди самюуравление органлагга, кырал жашау журт надзоррга эм муниципалитетледе жашау журтлагга контроль этген органлагга юйюк альргыга сюйгөн мекямны халын, ол аварийный болганын ала кыалганын эм башха информацияны сорлукду.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ХУНЕРЛИК

Билимли врач, чемер оноучу

Геграланы Оюсун кызы Лилия сюйгөн усталгыны Санкт-Петербургда анестезиологнаны хазырауу бла битеу Россейге белгили школну таматасы, профессор, медицина илмулары доктору Анастол Николай Николаевичи кыюлунда юйренгенди. Энди ол Элбур район больницаны таматасыды, КЭМР-ни сыйлы врачыды. Алай даржасы бола тургандай да, менсимеклиги болмагын тынч адамды. «Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Алай ары дери жыйырма жылдан артык заманы ичинде Лилия Республикалы клиника больницаны реанимация бөлүмюне башчылык этип келгени эге аспак, ол кертти да сынуул арн болганына тошоюне. Нек дегенде кыайсы багыту учрежденияны да реанимациясы бек кыйын бөлүмюне саналады. Көп профилли Республикалы больницанда уа - бютюнда. Хирургия, нейрохирургия, ревматология, офтальмология бөлүмлери саусузурга да бери тошөдире. Дагыда саналарна чып тошоелө, юйюклен, жореклерице операция этилик саусула да...

Бек башы уа, хар саусузурга жорек жылуунуудан юлюш этуу багытуу кыйымтаты амалларындан бири болганына тошоюнгомө.

Алай ары дери жыйырма жылдан артык заманы ичинде Лилия Республикалы клиника больницаны реанимация бөлүмюне башчылык этип келгени эге аспак, ол кертти да сынуул арн болганына тошоюне. Нек дегенде кыайсы багыту учрежденияны да реанимациясы бек кыйын бөлүмюне саналады. Көп профилли Республикалы больницанда уа - бютюнда. Хирургия, нейрохирургия, ревматология, офтальмология бөлүмлери саусузурга да бери тошөдире. Дагыда саналарна чып тошоелө, юйюклен, жореклерице операция этилик саусула да...

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

Доктор боллугун ол сабийлигинден да айттып турганды. Атасы көп арууганды, анга багаргы уа элден сфальшөр келгенди. «Манга ол бир аруу керюнгенди. Ак халатын кийип, медицина керектерин кыюлунда ала уа, жомакчада айттылган уастагы ушактанма», дейди Лилия.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

Сора турган эли Янкойда орта школну бошоп, КЭМКУ-ну медицина факультетине киргирге керюшөди, алай конурудан өтөлөмөди. Ол заманда аны сабий муратыны толлуруна себеллик этерге сюйгөн хуууклары Нальчикни медицина училищесине киргирге таукелендиреди. Кючю устаз кыаууму бла белгили болган бу окуу юйюк врач тиширюу бек ыразы болуп эсгерди, аны айрыкчы бошоганын бла да өктөмленди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

Жаш медесотраны ишлерге нейрохирургияга жиберди. «Анда мен бюрүлганын тынгылы да, терк да эте билирге юйренгенди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

ЖАЙ СОЛУУ

Мында эригиуге жер жокчу

Кыбаргы-Малкбар кыралгы университетте кыралган жай лагерге Нальчикден эм анга жуукк элден 38 жаш бла кыыз жюрюйдюле. Школчула мында кюноз туруп, англис тилге, информатикага, тесперге, жырларга да юйренеди, алагы чыгармачы дөрсө, жолучулукла, туюбушөлу, тюрлю-тюрлю спорт оюнда да кыурадалы.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

Врач тиширюу аны аламат усталы болгандарын даым да уллу ырызлык бла айтады. «Ол заманда бөлүмю таматасы Кыу-дайланы Юсюнлю жашы Керим бла ординатор Людмила Александровна Хаджиева эдиле. Аланы юйретгенлери знтта да жарап турды манга. Кыралны бек иги клиникаларына усталгыны есдорюре барганымы уа не багысы барды! Санкт-Петербургда А.Л.Поленов атлы илму-тунту институту келечилери бла бийиклыгымы знтта да юзюмгөнө. Кандидат диссертацияны илму башчысы да ол институту профессору А. Н.Кондратьев болганды», дейди Лилия.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

«Мени башаладан не энчилигим барды? Көпчөч, кесими ишми не кыбар тынгылы толтурурга корешеме», дейди.

- Танзиля, төрели соруудан башларгы болурма: сабийлигиңиз не бла эсигизде кыялгыңыз?

- Атабы Мустафа Огырды Малкварда Шканыда тууганды. Бахсан аузуна уа күүлүк бла барганды. Анам ариу-лугу бля айтылгык гирхожаны кыз Юсюпданы Марийды. Мен да ол элде тууганым, билесиз, жети кырындышы жангыз ачегиме. Керим бля Мухамат Малкварда жаратылгандыла, мен, Баттал, Владимир, Борис - Гирхожанда, Ахмат бля Асхат а Кыргызда дуня жарыгын көргөндиле.

Бек аламант эди сабийлигим. Анамы атасы Шамшодюн жыр устасы болганды. Биз барыбыз да от жаганы төгеригине жыйылсак, аны жычуун өнөнө тынгылап, көп заукулук алганбыз. Школда да иги окутулганма.

Арда уа кыйгыгы 37-39-чу жылда жетип, ырахат юйюрге суулуклук келтиредиле. Атамы, чынтты коммунистни, жалгын

жазгарга кюрешип, аланы уа хуна ташланы ортасына букдуруп турганам, уялганданмы, кыоркыганданмы, билемме. Бир жол а отам жыйылдуу докладын атырмы койде мен жаткан отуода, арыбери атлап, келден айтып хазырыла болганды.

Он тышына чыкыганлай, аны сөзлөрүн кытайлайма. Ол аны эшитип, анамы чакырыда да: «Бу Танзиля селешегинчиге бир кыра! Жангыдан кыайтары!» - дейди. Андан сора сейир этип, кыар уруп,

атлы назумда аны бла байламгы оюму толу ачыклаган болурма терги ачкыла. Таш жеринден изолгенине чыдайламы, тошенинде ачыганындан чачылгы кылады. Адам да Ата журтундан изолесе, алай болмаймыды да?!

- Танзиля, сиз кеп айтылгык адамла бля шукулук жюроткенсиз. Аламы юсюндөн эсгерилеригиз бюгонюнде да жюрөгизни жылыта болурла? - Москвага окуурга барганымдан сора тошениде манга адабият бля

кыым, тилим сауда, өлөм болмас шайыргыра дегенсиз. Бусагытта миллет сезим, миллет тил бир кесек седейри барган замалда не мадар этерге тийишпибиз? - Бусагытта ол кертти да бек кыоркуулу ишлерибизден бириди. Жарсыма бек анга, не жашырып кереклими барды. Есюн келген тило тыш жюрөгө кетерге сакды, сабийге да гитчеликден ана тилин багыларга юйрөтмейди. Анасы, атасы да малкырлыла болуп, юйде уа башха тилде селешен

Муталип, Аскер, Мухтар эм бирси жашларыбыз, кызыларыбыз унутмайдыла мени, жоклайдыла. Алай негерлени, тенгени болганлары алгга барырга итиндиреди, келюмо көтөргөннөй турады.

- Буктурмай айтаймы, назмуларыгызыны окуусам, аладан ургунан жылкуну, суймекликни бир башхалада хазна тапмайма. Баям, сиз бу сезимле толусунлай берилген позледен болгангызын ючюндю ол алай? - Жерингимми, юйюнгю-

былай жазганма: Бар эди аллай заманым, От чакдыргыган кыаламым, Жер жарыткан кыарамым, Кыуш кыанатты санларым, Не да кыолумдан келген, Сезюм сезге саналган, Тилер окуну тылганган, Бар эди аллай заманым!

- деп. - Бюгоннюгю адабиятта кетюрюлген темаланы юсюндөн не айталлыксыз? - Жазгъанла аз болган-

Танзиля анасы Мариям, жашы Абдуллах эм кызы Жанна бля.

Байрам бля байламгы интервью

«Халкын суйген инсан аны сакъларга, дайым кыайгысын керюрге, тохтамай айныуна кесини юлюшюн кыошарга борчлуду»

Танзиля кыарындошлары Ахмат, Борис, Асхат бля.

дау бля тутайдыла. Бизге ариу айтып жашагынала ол сагыттада кыатыбызга жанларга окуна кыорка эдиле. Аны юсюндөн назму да жазгъанам арда.

- Сора сюргюню желини ачы жыллары. Биз гитчеле болгандыла, юйюрде сабийлени барыбыз да жыйп тау кыошлагга элпичую эдиле да, Орта Азияда ол гюллю, ханслы жайлыкъланы тышоомде керюп, уянсам а, тохтамай жылкылаганым эсимдиде.

- Сиз бир хол адамны тамыры бек уллу магъананы тутайды, андан айрылмай жашаган, бирге болган насыды, дегенсиз. Улуу юйюргюгюгө ол бирликин бумазганлай сакъларга не зат себеллик этгенди? Ага журтну, юйюркин жашаууга эде магъаналары?

- Бек уллу магъананы тутайды ала манга. Кертиди, уллу эди анамы юйюрю: атасы, анасы, кыарындышлары, зечгерли. Сора анамы анасы Сотталаны Шхий аллай сейир адам болуучу эди, мен аны не олтуруп, не талып көрмегенме бир заманда да, тохтамагъанлай урунуп жашаганды ол.

Бирлики уа барыбыз да бирге турганыбыз кыураган сунам. Ол кыадар адамны инчиде бир заманда не кыагыта, не даулаш болуп билемме. Аптам бля чынам, юйюркин тамакталары, хар затха эс бургандыла, бир билерин да бек багалыгандыла. Анам а аланы кытында, адетни кыаты тутуп, бирибизни эркептемегенди.

Бизни кыубулктана, юйретип турганыла ыннам, аптам, анамы зечгерли, кыарындышлары болгандыла, анабыз кенгиркеча эди. Энтта сейир этеме юйюркин бюзде ол жылыулукыга бля бирге сакълыкыга.

- Позия фахмугуз сабийлиги окуна жаратылганды деп окутуганма, кертидимди ол.

- Школга барган жылларымда бир затчыкъланы

кыатлатып-кыатлатып селеширедиле. Бек биринчиден, аллай затла сабий жюренин келгендиген да болурла жазып башларга.

- Позиягызыны юсюндөн айтылгыкны окуй, Танзиля голно кыатыдына терк-терк сыфтады дегенлеге тобеиме. Алай мен акыл этгенден, сизни чыгармачылыгыгыыз да таш, аны кыатылгы, чыдамдылыгы улуу жерни алады. Тоземи?

- Бизни халк не заманда да ташланы юсюнде жашау турмуш этгенди: намаз-

байламгы уллу адамла бля тобеширге. Иги тенгеле насыйым тутханды дегге болуксыма, аланы хар бири да ахшы, ариу келден кыаргандыла манга.

- Бюгон да сейир этуочуме аллай айткылык инсанла, Расул Гамзатовча, Чингиз Айтматовча, Давид Кугулытовча, Турсун Дедеча, Эдуардас Межелайтисча, Сергей Баруздинча, Антонина Коптевачча, мени юсюндөн уллу газетледе, журналдада жазгъанлары. Кыулийланы Кыайсын, Алим Кешоков да не

болумлабга да шагъатбыз. Не амал барды дегенде, мен бир жангы зат айтыркы болмазма: юйюрде, юйде өз тилге юйретирге керекди. Сора сабий школга барса, ата-анала ол ана тилин дерсине журорча этерге борчлудула. Устазланы да, бютон шендю, уллу келлю болурга эркинликтери жокду. Жалаанда аллай мадарла болушурукдула. Тилин болмаса, халк да болукк тюрюлду.

Танзиля жазучу негерлери бля.

- Не зат болушханды жашау, позия кемигизге заманы толкунларында батмай барырга?

- Бир заманда да кесини бошлап кыюргыра керек

жогъан кыадарында жюрөги бля чынтты, кертти сезимге берилмесе, тийиш чыгармачылыгы болукк тюрюлду.

- Кыатыгыздагылабга кыайгырганлай, аллыгыгыга келгенге болушукта тапдырганлай тургун тынгысыз кылыгыгызыны келле биледиле. Ол жюрөк ючюно кыайдан табасыз?

- Сизни Аллах сыйласын, бирде кызы хар ким ючюндө тынгысыз болуп, телефон бля селешип, болушуга аман излеп туручу кытыгымыа тырман да этуолду. Аныламайдыла мени жарсыганыме кишиден, ол манга керек да тюрюлду. Кыайматы уа - ол мен кыайгырган адамланы фахмулукулларыды. Ала хунерсиз болмаса, эс да бурлук болмас эдим артык, алай тийишли адамларыбызны малтартыга суймемме.

- Кыошарга а неди? Сен кесинг тюз иш бла керюгенинги, кертти да тийишлеме болушалагыныгы билсеп, ол береди онг жарашмачылыкты, уллу жашууунда да алгга элтирге.

- Чыгармачылыкка кыайтайык, кылай жаратладыла назмула?

- Айтхан кыйынды. Жазмай амалым жокду деген кезиде олтуручумча кыала алып кюлуам. Хар жазуучуну не жашлыгында, не орта жыл санында, не ахырында болган сунама чыгармачылыгы бюрокто тюрюлген бир кезинде Назмуларымы биринде да

дыла, ала кетюрген темала да кылай эсе да бирчаракдыла. Сөз ючюн, бизни адабиятта сюргюню темасына кыайтып турганыбызны тюзге санамаймы. Мен «Адамны журтун, журтну адамга термилуучу» деген поэманы жазгъанымда, ол тема хазна айтылмаганды. Энди уа хар кыаламны кыолуна алгъан аны сагынаммай кыыймайды. Кесим да бир затты юсюндөн жазып

Кыулийланы Хажи-Мусса, Адам Шогенцуков, Кыулийланы Кыайсын, Махтыланы Сафар, Зумакыуланы Танзиля.

бир сахнасында да бир заманда да окумаганам. Аланы хар бирини кесини жигитлери, тарыхлары бардыла. Манга келге энчи кыадарлары айтырга излегендиле, письмола бля да жазгъандыла. Аладан алып чыгармаланы сюжетти изилдеди. Беш турукк эки жаш бля юч кыыз, тудуккъдан туугъанла да юч боладыла.

- Алан, насыпты болурми? Не ючюн дегенде, аллай уллу юйюрде Есюн, урушун келюп, кечгюнчюлукно да сынап, чюгюндюр ишледе жоюлмай кыалып, атам да тюзюло ачык болуп, юйюне сау-саламат кыайтып, ызы бля эки кыарында да туууп, барыбыз да журтубузга жыйшоодо кыошарга керекди.

- Сайдали Мамур насыпты кыадарлыды Танзиля деп жазганды сизни юсюндөн. Кесигиз а алай сумамсыз?

- Алан, насыпты болурми? Не ючюн дегенде, аллай уллу юйюрде Есюн, урушун келюп, кечгюнчюлукно да сынап, чюгюндюр ишледе жоюлмай кыалып, атам да тюзюло ачык болуп, юйюне сау-саламат кыайтып, ызы бля эки кыарында да туууп, барыбыз да журтубузга жыйшоодо кыошарга керекди.

- Танзиля, сизни оймугузга кере. Кавказда бюгоннюгю тишкы кылай болурга керекди? - Тишкы не заманала, кыайда да тишкырулай кыалгыра тийишлиди. Не жигитлик, этюрлюк керюгюзсе да, ол намысын атмазга, унутмазга керекди. Бизни битеу адетлерибиз да аны хурметине, сыйна бурлулдула.

- Кыайсыны «Бек кыуанч кюнде айтылган назму» барды. Сиз а алай чакта кыайсы чыгармачыгызын жазгъансыз?

- Аллай такыйкыалада тизилген назмулары бардыла, бек келюдуле.

мушларын да айыпха санамаганлай ачык этип. Фольклордан, халк чыгармачылыкыдан билебиз эр кишиледен да акыллы, оюму тишкыларыбыз болганлары. Миллетбизде да бардыла, насыпка, аллайла. Жамауатха да кыатышып, тишкыруну тишкырулай кыалгыны уллу билмилликти, энчи жигитликди.

- Асхатны телевиденда бир интервьюсунда мен уллу романтикме дегени эсимдиде. Сиз а кесигизни романтикге санамысыз?

- Айталамым ол сорууга жууанын. Сөз ючюн, суймеклик, романтикалы назмуларымы мен не кызылген, Бийикликтеге да ралны, не республиканы

Алай кыуанч кюнде айтылган назму емюрлюк болмаз дергим келеди. Нек дегенде өлмезлик, ауур, терен магъаналы, тазна назмула жазуудан, ачыудан, кыйналыудан жаратылдыла.

- Кыарындашладан туугъанладан, кесигизни тудукъларыгыздан сиз барган жолу сайлагъанла барыдыла?

- Жарсыуга, жокдула. Кызыны кызыгысы Асият бир кезиде назмула тизип да башлаган эди, Искусстволаны Шимал-Кавказ институтунда да билим алганды, Москвада кинофильмде да ойнаганды. Ол кесини жюрөги излеген Бийикликтеге да жетишаллык сунама.

Кыулийланы Хажи-Мусса, Адам Шогенцуков, Кыулийланы Кыайсын, Махтыланы Сафар, Зумакыуланы Танзиля.

Жаш Абдуллах, кыыз Жанна жетишмэй инсанладыла. Абдуллах Аграр университетни доцентиди, химия илмуланы кандидатиди, Жаннаны эки бийик билими барды, Уруну эмда социальный кыоруула министрствода кеп жылланы ишлегенди. Беш турукк эки жаш бля юч кыыз, тудуккъдан туугъанла да юч боладыла.

- Адбиятны жолун сайламаган эседе да, кыарындашдан туугъанла, сабийле, тудуккъла да, Аллаха шукур, кеслерини ишлерин билип бет жарыккыла жашаган, кертти урунган адамла болганларына бек кыуанам, өхтемелемме.

- Сау болуусыз, Танзиля. Жаш адамларыгыз, абданларыбыз да бюгон сизден бир насихат сөз эшиттирге бек сюерик болурмы?

- Жеригизини, журтубузун сатагызы, унутмагызы, сабийлеге тилин багалыгыра юйретки. Сора хар таулу бир бирине чигинги болурга кюреширге керекди. Халктын суйген инсан аны кыорууларга, дайым кыайгысын керюрге, тохтамай аны айныуна кесини юлюшюн кыошарга борчлуду. Миллетни игиликке ахшы ишле этууде, иги жумушла тындыруучула болурга Аллах хар бирибизге кюн-кыары, акыл да берсин.

- Ушакны ЖАНГУРАЛЛАНЫ Нажабат бардырганды.

адамланы аузларындан чыккыган келме жеткен махтаула

Чыгармачылыгыны езеги - сагышыналуу бла суратлау амалла

Чыгармачылык иш жазуучу көп торлоу ышандары бла байланышкан. Сөз усталыгы, тил байлыгы, илхам көпчүлүгү, билим теренлиги дегенча. Алай чыгармачылыкка нени да башы, орта агачы-Фикирди, суратлау оюму, тирлиги. Ала тукучу болмаса, жазуучу өз сөз сайлауда жуптолоого, рифма, гильфу кырууда усталыгы мурутта жетирмейт.

Зумакчуланы Танзиланы поэзиясы эңилги аны бла байланышкан. Ол поэзия жоругу. Назму жазарга илхам, эскилик бла сезим байлык келгендериле. Алай аспасында, белгилегибиз, анга назму кыялтанбагыт болушан табыттар шарттадыла, кюнде-кечедө бө, кырамы илме турган болумла, ышана; ташдан башлап тауыш дери неча мила тауыш башдан башлап тоюнга, тереклеге дери. Анга көрө Танзиланы поэзиясы тили, суратлау-ачыктуу мадарала болдыла.

Табыттарын хар шарты да шаырыны оюму, фикрин жангыртп, илхамын учундуруп, назму отун жан-

дырады. Ол себептен кыруган неча көгөргөн шөп, гюл, чапырак, топурак туруп, таш, терек, черек, шаудан, табак, парий - была барысы да Танзиланы чыгармачылык ишинде поэзияга бла поэзияны тилине, белгилерине айланган шартларыдыла.

Бурунгууланы поэзиялар арна ачкылыны шаырында тиширүүнү Аллахка теңг этип жазгандыла. Ол семиртирү неча суратлау амал тойлоу эди - терен ийнануу эди философия, дин жаны бла да. Аны ол жаны бла философия ангыламы бийкиди, тиширүүнү ариулуку белгисина, өлөмича ачыклаган махтау поэзияны санындады.

Ол улуу жетишилмеге Танзила кесини эңилги бла көлгөндү. Көн поэти тиширүү ариулукун өлчөм эте, аны жордон айырмалады. Сөз оюну, Беатриче (Данте), Прекрасная Дама (Блок) - Софияны келечилери көк бла жерги арасында жоркөндиле деген болуучу. Табыттарын хар шарты деп, назму кырууларында ачыклаган тиширүү - таулу тиширүүдү, миллет

эңчилликтерин тас этмей, тууган жеринде жашаган («Мен тап-таза тау хауада // Тауда өсөмө»), Танзиланы поэзиясында жашаган тиширүү чырайлыкты, кертиликни бла намысны өлчөмдичи. Жашууну сакларык шартыны барысы да ич дуниясын сыйындырып, ол табыттарын жаныча, рухийиача ачыкланады. Ол жер бла гырашы араларында байламлык жорюткен оюно кеси да гыраш кибикди. Учан жудузлагы, айгач, кюнге тең этеди Танзила аны. Битеу табыттарын, кудуретин, жерни, көккө да, аламын, гырашы да аламан шарттарын, огурулулукну, өтөмилликни игишанларын бириктирип, ариулукну бла субайлыкны өлчөм алай болганды.

Бизин назмууну тизгинлеринде тиширүү жорегинде аны бийк сезимин суутмаган, анга табинган, аны кылууча кырашы болган инсанды. Нек дегенде анга жашуу бла соймеклик теңдиле, тиширүүгө кыраат, көч-кырау, чыдамлык берген олуу. Соймеклик - көкдөн көлгөн нордою, жудузланы, алам-

аны жарыгыды. Ол юзюлсө, жашуу да юзюлжөкю... Тиширүүнү жореге, ич дуниясы соймеклик ючюн, аны саклар ючюн, көрөш барып турун тала кибикди. Алай ол адамлык ючюн да юкөрөшди. Соймеклигин малтаган бек алгы адамлыктын малтайды. Инсанны табыттар кудурет бла, адамла бла байламлыгыны юзюрмөгөнгө, аны жорегинде жерни, көккө да бириктирген соймеклики Аллахды. Андан а улуу көч жөкю.

Не бичакъ жонуп, неча жашуу кырып, Не жауун ыркы кетералмас, жуулу.

Жорегимде соймеклик тау кибикди; деп андан атайды Танзиланы жигити. Тиширүүнү жорек жарыгы, көкдөн, гырашдан келген нор юзюн өчюлторгө ичтимеклик жашууну саклаган, аны жангыртуп турган ариулукту келериле болуп эди. Алай көч-кырау жөкю деп ачыклайды Танзила, жер бла көккө бирге кырашан жарыктын өчюлторгө онг болмаганды.

Болмаз дунияда, дунияда Сени жорегимден тортоп аталык. Кетералмас жел, не боран кыуул,

АНЫ НАЗМУЛАРЫНЫ БАШ ТЕМАСЫ ИГИЛИКДИ

Зумакчуланы Танзиланы назмулары адимга чекис соймеклиден толупду. Аны чыгармачылыгы кесини тамырлары бла халк поэзияны теренине кетеди. Ол а не заманда да кыраусузла жючюна болды. Халктын акылмантыгы андыда - ючюна айналы да кыраууду, онсугуа керекди болушук деген оюмда.

Танзиланы поэзиясы жашууну жактайды, ашы умултуду, Алай болганлыкты, биз аны киталпарны хар белиде кыар тауушала, не махтаула эшитмейбиз. Малкыр шаырыны назмуларында жашуу суратланады, аны кыялылыклары, кыруучулары, бушлары бла. Ол жашуу а өмюрлөк тоюлду. Адам да тоюлду өмюрлөк, алай аны этген иши, умутлары, мурастары ачык кырады, башкаларга кыялдады. Танзиланы көп назмулары аны юксөндиле.

Игилик аны поэзиясынын баш темасыды. Адам насылыны болшмайды, кыянда биреу элге жашуу турганды. Андан да сейри аны о кыялдан келмезлик да этеди, ол башка адам сезгени жорегин бла өтдюрөп. Андан жазды былай:

Сейир жазула - терен, жорегине темел. Башканы жигити этген - кесини жигити этген. Жаланда алай этерге болды жигити, кесини башка көрөп, аны да кесинге жуккы этти. Ол бирликери адамлавы замандан да, өлөмкөндөн да бийк этти.

Танзиланы назмуларыны лирика жигити, кыруаны болса, хар кимге да андан юлөш этерге жазарды, башкаларга кыуан берсе, ол насыл табды. Жарыктын а жашырыга көрөшди. Жарык - о кыялылыкты адамны жорегин ижилтиди. Башканы инжилтиб а не игилик табаркысы? Гуманизми өмюрлөк темасы Танзиланы назмуларында ма алай ачыкыланды. Ол адамны адамлыкты бла өнөлдиле. Сийген тауларына окуна сукьянлаанды поэзиясы, нек

дегенде ала, адам аталганча, биреуге болушук эталмайдыла да, андан:

Ийилп, сабини акеңилмасам, Арыган кыарты алапмасам жюлгөн, Жилгырманы сөз бла жазарсаммас, Не этгим жашууну мен өмюрюгөн!

Этпедиле парийн өтпөрөгө, Ол умаганмы ючюн юрөгө, Арбазда тын, жууш турганы ючюн, Асыры бек хадал болганы ючюн, Адамны жазуа санамау ючюн, Аны кыабарга унамау ючюн...

Бу назмулар хар бир жан болган зат кесин кыруулай билгире керекди деп, аны юксөндө айттыла. Малкыр поэти Зумакчуланы Танзила поэзиясы бизин адамлыкка, огурулулукка чакырады.

Давид КУГЪЛТИНОВ, Кыалмуш халк поэти, Социалист Урууну Жигити, 1977 жыл.

МАНГА АНЫ БЛА ШУЁХЛУКЪ ЖЮРЮТГЕН - НАСЫПДЫ

Зумакчуланы Танзиланы сөзлөрүнө көрө жазылган жарыгы мен гичемилден да табыттар өсөмө. Озгач өмюрнө жетмишини жылларында бизни кырап телевидениялыз, радиоюз да агысы юсюнө тура көлгөн замана. Бизин биринчи композиторларыбыз Жеттеланы Муштафир бла Байчеклуны Абидин да мактамчылыкны сабаңдыда кыстау ишлеген, консерваториялана бошак жашуу жазуучулары да да усталыклары бийликке болган кези.

Абидин Муштафир

Арму жырла терек-терек жазылып, жамауат да алагы сийоп тынгылган заман. Кысыксыз уа, халк кызыны искусствосуну айтыган, чакыган кезиуе, орусча айтауду а, «ренессанс» дегре да болуучуду ол жалгайды. Ол чакыда телевиденияда берилген аспасы тонозней эфирге баргандыла, жарыгыга, плёнкага жазылы а сакланмак эдиле.

Богочна эсимдеди Жетте улуу, Байчекку улууду да жангы жырыны премьераларына тынгылганым. Арта, телевиденияга ишлерге киргениме, сабийликте көзүм бла көрүп, суугадам бла эшитип турган затланы фоннда табмаганды.

Алдында айтанымча, Танзила бизни эки профессионал композиторубуз бла да шуёхлук жорюткөндү. Абидин поэзияны сөзлөрүне белгилеги ишлерини жашуучулары назмулары, композиторланы сейирлерин кырап, мактам салгырга келгендериле орусча, кесини жорегинде саркы орналгандыла.

Анда богонд да жамауатны асиндедиле, аузундадыла. «Кюн ахшы болсун, операсын жазганды. Аны бизин Мушка театра дагырларында, халкны кёло алай бийкге көпюрюлгөнү. Дагыда Улуу театры солистери бир неча арысыно Московода «Октябрьский» залда жырлап, таушук кырап, бюсюре, махтау сөзгө да тийишли болгандыла. Бу опера бизин профессионал музыка искусствобузу айныууна улуу кышумчулук болганы кыды.

Алдында айтанымча, Танзила бизни эки профессионал композиторубуз бла да шуёхлук жорюткөндү. Абидин поэзияны сөзлөрүне белгилеги ишлерини жашуучулары назмулары, композиторланы сейирлерин кырап, мактам салгырга келгендериле орусча, кесини жорегинде саркы орналгандыла.

халкыга баям болгандыла, көбюсю уа алышка ноталадыла. Богочна эсимдеди, 1994 жылда студент кезиуе юкөздөн тынш болган, белгиле кыраптыгы жырычы Ольга Сокурова мени мактам салгырга хуерим болганын билгени себепли анга тау тили бир жыр жазармы тилейди.

Бир кесек заман этеди. Бир ингирде, кезиуе беруюнө хазырлана, назмулагы кырай, «Танзиланы эки толук». «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобедик» деген назмуна тоюбөм. Ол сагыт окуна кыядаң эсе да мактам жаратылып кырады. Аны бир жанкы салып, дагыда бир башха назмууну сөзлөрине да жыр тагма. Кесек заман өтгөндө, анстан, Ольга бла радиоада тынш кылабыс. «Жарк жазганымыс», «Сайлап маларында» - «Шукур, энтта тобед

Жаным, жырым, илхамым да — сизге!

КҮН АХШЫ БОЛСУН, АДАМЛА!

Битеу дуняда инсанла,
Бу дунягъа кѳз ачканла,
Сизге атысла акъ тангла!
Кюн ахшы болсун, адамла!

Жашууга багъа бергенле,
Анчы-кѳруана билгенле,
О сизге — насып, адамла,
Дуня тынчыгызы — дунягъа!

Балаларыгыз ачытып,
Сиз жылмагъыз, адамла!
Журтундан айырылууну
Сиз сынамагъыз, адамла!

Сойген сойгенин тас этип,
Ичден коймегиз жашлыкъдан,
Адамны коусей, жангызлыкъ
Сиз сынамагъыз кѳартлыкъда!

Зордагылагъа — эркилик,
Жангылданалгъа — кѳнгиллик,
Къарысузлагъа уа — къарыу,
Мутху кѳзлеге — кѳз жарыу!

Юйсюк-кюсюк — юй, кюпле,
Сабийсилеге — сабиле,
Кылыкъсызлагъа — сабырлыкъ,
Дунягъа — тынчылыкъ, мамырлыкъ!

Манга да — жерими кѳгю,
Мамыр танлары, ингири,
Халкъымы ажу таргууу,
Ана тилими оту таргууу.

Таза хауасы жерими
Минги таууму къытайда,
Жашар кюлеми да — мында,
Къабыр юлош да журтумда.

Хар эрттен мамыр кюн тие,
Сабанла жангы чач ие,
Сойген сойгенин ачытмай,
Чабуулчу жан къоратмай!

Кырдыкла жангыдан чыгъа,
Голле да жангыдан чыгъа,
Къар да таулада агъара,
Жырчы да турсун жыр тагъа!

О, тынчылыкъ, тынчылыкъ дунягъа,
Дуняда жашагъангай!
Сизге атысла акъ тангла!
Кюн ахшы болсун, адамла!

1967 ж.

НАСЫП ТАНГЛА

Насып танларым,
Чууак танларым
Журтумда атхан тангалла.
Дуня жолладан
Мен сойген жолла
Журтум элген жолла.

Сен, Ата журтум,
Сен, элим, манга
Дуня мюлкюнден сиз багъа!
Мен кесим туугъан юй,
Тау этегинде юй,
Анам от жакъычу от жагъа!

Келеме сизге,
Ана къучакча,
Манга къучакъ жайгъан жерле!
Жашлыкъча тамаша,
Жашлыкъдан багъалы,
О, жашыгым къалгъан жерле!

Жаным, жырларым,
Къарыуум — сизге,
Манга жан берген тау элле.
Сизни жангыгызга
Мени жаным кирген,
Жаным жашарыкъ тау жерле!

Олду насыплы,
Насыпды ол —
Сакълары болгъан жеринде!
Мен да насыплыма,
Насыплыма мен да,
Анам сакълайда да элимде!

Мен насыплыма, —
Ма элилерим
Жырдайла ана тилимде.
Жарытып юйюмю,
Жылытып турады
Ана жашуу юйюмде.

Сен, Ата журтум,
Сен, элим, манга
Дуня мюлкюнден сиз багъа!
Мен кесим туугъан юй,
Тау этегинде юй,
Анам от жакъычу от жагъа.

1970 ж.

АНАМА

Бирле ахча, алтын, кюмош
Сакълайла,
Кѳп болса да, ол кѳндю деп
Айтмайла.
Ахча сунуп туттуругу байлыккыны.

Тас этерге къоркъадыла
шайлыккыны.

Мен да байма, мен да байлыкъ
сакълайма.
Ол байлыккыны тас этерге
къоркъама.
Бу дуняда анамды да байлыккыным,
Келмейд мени жарлы болуп
къаллыккыным.

Эрке къызма — сен жашагъан
дуняда,
Гитче къызма — сен жашагъан
дуняда.
Кѳлюм жарыкъ — сен
жашагъан дуняда,
Мендед байлыкъ — сен жашагъан
дуняда.

Ана барда, уллу да — гитче бала.
Ана жокъ кюн, жарыкъ кюн да —
къап-къара.
Шукур, шукур, алыккын юйюм
жарыкъ,
Анам сауда, жокъду манга
жарлыккы.

Питче къызма — сен жашагъан
дуняда.
Кѳлюм жарыкъ — сен жашагъан
дуняда,
Мендед байлыкъ — сен жашагъан
дуняда.

Ашыкъма сен мени жарлы этерге!
Ашыкъма сен бу дунядан кетерге!

Ана барда, уллу да — гитче бала.
Ана жокъ кюн, жарыкъ кюн да —
къап-къара.
Шукур, шукур, алыккын юйюм
жарыкъ,
Анам сауда, жокъду манга
жарлыккы.

Сен саулукъда, болуп турурма эрке,
Жашуу манга айланарса да желке.
Мен да — ана, ана неди — билеме,
Жарысу кюнде чабып санга келеме,

Кеч сен манга, кеч болгунчу
кечерге.
Мен соймеиме кеч болгъанда
бишерге.
Кѳрмесем да бирде сени сау айда,
Насыплыма сен барлыкъда хар
къайда.

Къара чачым агъарып башласа да,
Ийнем къалмай, зырафма
къаршанса да,
Насыплыма сен жашагъан дуняда,
Жарысуу да — асуу кибик сен
сауда.
Эрке къызма — сен жашагъан
дуняда.

1969 ж.

ШУКУР, ЭНТА ТУБЕДИК

Сени тансыкъ кѳзлеринг
Сейир насалда жылай,
Эринлеринг айтдыла,
Шош, акъырын шыбырдай:

«Шукур, энта тубедик,
Жомакъда айтхан кибик,
Минг жыланы терилим,
Бир бирни тапхан кибик.

Минг-минг сундан биз ѳтдюк,
Минг палахдан кутулуп,
Дуня толкунларында
Къалмагъанлай жутулуп.

Кѳзюм къарангы этип,
Дуняда бала къарангы,
Жан дарман излегенча,
Изледим къарамынгы.

Ол кюн, ким билсин, манга
Кимни жаны ауруду?
Сени кѳрор насыпны
Жашуу энта жаудурду.

О, жаным, жаным, жаным,
Сюйсен да жюрек бла,
Эшиталмадынгмы мени
Ол чарс кюн тилек бла?

1979 ж.

АНАМ

Айтчы, анам, сенде халал жюрекде
Ма жюрек тамырым андамны урады?

Зумакулланы Танзиланы иги кесек назмуосу бизни ком-позиторларыбыз максам салгандыла. Ол жырна бююн радиода, телевидендеда бериледи, сахнада, къууанч къуу-умлада да эшитиледи. Бюгюн биз факхулу поэтизмини ол назмуларындан бир къауумун окъунуларыбызга сауэа этебиз.

Къап-къара чачынгы акъ
тюклеринде
Хар озгъан ачыуму кѳрнюпол турады.

Сени бетинги сѳз
сылыкъларында
Къыйын жолуму ызы кѳрнюведи.
Бюгюн сени огурулу кѳзлеринде
Къууанчымы да нюрю тѳгюведи.

Анам, чал чачынгы мен бир
сылайым,
Ол алгынча къара болур эсе уа?
Къууанчы кѳзлерим бла бир
къарайым,
Жашлыккынг къайтып келир эсе
уа?.

1961 ж.

Бу дуняда керти къонакъ эсем да,
Къонакъбадыла мычмай унутулукъ.
Бу дуняда жауун тамычы эсем да,
Жерге тошулуп, мычмайыман

Не ахшыды бу дуняны кѳргеним,
Анчы, жилий, къууана да билгеним!

Бу дуняда къар халучыкъ эсем да,
Жерге тошулуп, бирде эрип кетерик.
Бу дуняда жашил чѳчпюк эсем да,
Саргалынгын, чалгыны аузуу
жетерик.

Не ахшыды бу дуняны кѳргеним! —
Ачылыгын, таттылыгын билгеним!

Кѳрдю шуу бу чууакъ кѳкюм кѳзюм,
Оуу шууулдау эшитди эсе

Бир инсан ачытмады эсе сѳзюм,
Анчисам да, манга эриген ѳтмегиз.
Аз жашауда не насыплымед дегиз.
Алай, ѳлсѳм, жилиу этмей кетмегиз!

Эригиз сиз, кѳзлерим жумулгъанда,
Жилаларын, кюлюлерин
къойгъанда,
Жер, кѳк мени кѳрюлерин
къойгъанда,
Ачыу, къууанч берулерин
къойгъанда,
Жилалыкъ сиз ол кюнде, манга эрип,
Кезиу бирде сизге да келирин кѳрюп.

1969 ж.

Мени атымы сен алай айтдынг,
Дуняда бир жан айтмагъан кибик,
Эндиге дери мен атысы жашап,
Энди уа сен кесинг атагъан кибик.

Ол кюнден бери сени сакълайма,
Эннта атымы айтырыкъ сунуп,
Узакъ жол бла къонакъгъа кетип,
Эннта кесиме къайтырыкъ сунуп.

Къонакъда болмай, юйде эсенг да,
Тюйюл эсенг да сен къайтып келлик,
Ол кюнда, атымы эннта да бир айт!
Танзийинг ѳлмюк, о, Танзийинг
ѳлмюк!

Ариу кѳзлеринг ѳлѳгюпомю кѳрлюк!
1968 ж.

УНУТУРМА СЕНИ

Сени кѳзлеринг къарала манга,
Елор дегенча кылул.

Сени кѳзлеринг къарала манга,
«Унут» дегенча, — сен бизни унут!»

Алай эсе, унутурма сени,
Ан адам унутханча гыржынны,
Журтдан айырылгъан туугъан

Кетерме мен сени жашауундан,
Тау тургъан жерин кююп кетгенча.
Кетерме мен сени жашауундан,
Елгенле кѳрню кююп кетгенча.

Унутурма сени, атарма сени.
Шо жерни кюсюн жашуу атханча.
Унутурма сени, суусуз тозде
Суусан болгъан суну унутханча.

1971 ж.

Санга аллай сѳзле айтырым келеди,
Дуняда бир жан да айталмас кибик.
Санга аллай сѳзле айтырым келеди,
Башхаладан сен эшиталмас кибик.

Санга айтмасам, жанымы къыйыры,
Ол сѳзлени суукъ къабыр сыйырыр.
Ким билед, санга айтыргъа болурма
Дуняда бирле айталмас сѳзлени.

Мен санга айтыргъа окъун болурма
Сен бир жерде эшиталмас сѳзлени.
Ол сѳзлени менден къабыр
сыйырыр,
Санга айтмасам, жанымы къыйыры.

Санга аллай сѳзле айтырым келеди,
Кызыгъанмай жазалмас кибик
къагытха,
Ышанып, бералмас кибик
жуукъгъа,
Алышалмас кибик махтаугъа, атха.

Аланы санга кесим айталмасам,
Ала жюрегимде ѳлоп кетсинле.
Ала айтырлу кюнге жеталмасам,
Жилиу этериле аллага этсинле!
Ол кюн аланы, мени кѳр сыйырыр.
Сен а жилима, жанымы къыйыры!

1971 ж.

АРИУЛУКЪ

«Ариуну ичи ауруну», —
Дегенди мени халкъым.
Ийнанарым келмейди
Ол сѳзге, жашуу жакъын!

Ариулыкъ тюйюлмодо
Ариулыкъну туудургъан?
Кюнюно ариулугъду
Жерни жырытып тургъан!

Ариулыкъ — алтын урлукъ,
Насып туудура турлукъ,
Акыллыкъ ыа берилсе,
Ол этип туурр къуллукъ.

Ариулыкъ — ауур жюкюдо,
Насыпча, жашуу берген.
Къарыу, усталькъ корек
Аны кѳрюре кибик.

Ариулыкъ — дагыр кибик,
Къарыуу кѳрораллыкъ,
Къууанч, насып да берир,
Жюрюталсанг, сау къаллыкъ!

Жюрюте билмегенге
Ариулыкъ да — аурлукъ!
Жюрюте билмегенге
Ариулыкъ этер жаулукъ!

Ариуну ичи ариу,
Тиймесин анга аурру!
Дуняда жокъ эриши,
Хар ким кесича ариу!

Жашуу сенден тилеиме,
Сунмай аны аурулукъ,
Сау дуняны баышына
Бер къызгъанмай ариулыкъ.

Ариулыкъну кѳтюрор
Ариулагъа бер къаруи!
Ариулыкъну кѳралгъан
Кѳзлеге да бер жаруи!

Ариулыкъду дунягъа
Насып, къууанч туудургъан.
Кюнюно ариулугъду
Жерни жарытып тургъан!

1977 ж.

ЖАНЫМЫ КЪЫЙЫРЫ

«Дуняда бир кюч жокъду,
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?

«Биз экибизге тууррула, — деученг, —
Дуняда голле чакъганлай».
Жылы къолумдан кетилим
къалдынг,
Жылыу эритген акъ къарлай?

«Сенсиз кюн манга кюн тюйюлдо», —
деученг,
Къалайды жашуу кюносулей?
«Мен саулукъда ачымазса», —
деученг.

Мен ачымаймы сенсизлей?
Кюнюно умутда ашыра,
Сени бѳлѳй бѳлѳй сойгеними
Битеу дунядан жашыра?

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

1972 ж.

Мен сакълайыммы, сакълайыммы
мен,
Кюнюно умутда ашыра,
Сени бѳлѳй бѳлѳй сойгеними
Битеу дунядан жашыра?

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

1972 ж.

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

«Дуняда бир кюч жокъду
жаным, — деученг, —
Ма мени сенден сыйырыр».
Энди уа менис къылай жашайса,
Айтчы, жанымы къыйыры?!

1977 ж.

СЕН, СОЙМЕКЛИК, МАНГА БОШ КЪАЙЫРЫЛМА

О, соймеклик,
Манга бош къайырылма,
Жаным саудай,
Сойгенимден айырма.

Мен тилеиме,
Мени чырта унутма,
Ачыт, жилий,
Сойююкюмю суутма.

Бу дуняда
Мен сойгенле — кѳлден-кѳп,
Жокъду мында
Мен соймеген жангы чѳп.

Шинжилени,
Ташланы да сюеме,
Бийикледе
Къушланы да сюеме.

Череклени,
Тауланы да сюеме,
Шуухланы,
Жууланы да сюеме.

Шуѳхларым
Манга хатер эттелле,
Жуулдарым а
Мени батыр эттелле.

Эт, соймеклик,
Барына кюн тиерча,
Мен сойгенле
Бары мени сюерча.

Сюйдор, кюйдор,
Не эстенг да, жулукъыма,
Мен барлыкъыда.

Мен да жашап турлукъма.
Жашуу барад,
Соймекликге таяна,
Соймекликсиз
Айланыр эд къылама.

Жюрегиме жарысуларым жыйылып,
Айтыр сѳзюм тамгагъымда тыйылып,
Тыш жерденча, ѳз жеримде
жашайма,
Жыр орнуна бирде сарын
башлайма.
Къабыргъала суукълыккуну
тыймайла,
Боранла да урадыла, тынмайла.
Нек турама ѳгла бла талаша,
Бу жашууну этгеним жабъша,
Къаты болуп, унамайын мерге,
Ол турса да хазыр бола тюерег?

1999 ж.

МАХТАУ ЖЫР МАЛКЪАРГА

Барды дуняда аллай жер —
Ташлада да голле чакъгъан,
Къанатлыла да жыр такъгъан.
Ол бу дуняда — жаннет тер,
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик келди!
Анда жокъ осал негда зар.

Ол а — ма бизни шах Малкъар!
Барды дуняда аллай жер —
Таулары тауладан бийик,
Кѳрмеген, бери кел да, кѳр,
Юйюнге игилик кел

Закийлигин, адеплилигин, халкъ сүйгенин ачыкълагъан такъыйкъала

Дмитрий Медведев бла.

Сергей Михалков, Чингиз Айтматов, Эфендиланы Салих, Танзиля, Кучукланы Магомед, Чабдарланы Борис, Кзулиланы Къойсын.

Танзиля, Чингиз Айтматов, анасы Мариям, Зульфя, баш иеси Шарабутдин Магидов.

Танзиля, Валерий Кокков, Владимир Вороков.

Дунягъа белгили болгъан биринчи малкъар тиширүү поэт Зумакулланы Танзиляды. Анга къадар жазар насыпны, бийик закийлик бергенди. Ол эркинлик къанатында малкъар шайыр Россейни миллет республикаларында, крайларында, областларында, Узакъ Шималда бла Азияда, башха жерледе да болгъанды, миллетибизни жюрек сёзюн айтханды. Къайда да окуучула, поэзияны билгенле, суйгенле, жазуучула, поэтле, къырал къуллукъчула, космонавтла, аскерчиле да Танзиляны бек фохмулу поэте санагъандыла эм санайдыла. Аланы бир къаууму поэт бла тюбешиуно насыбын ёмюрлени да хорлагъан суратлада къояргъа ашыкъгъанды.

Кашиф Эльгаров, Танзиля, Толгурланы Зейтун.

Чингиз Айтматов бла.

Зумакулланы Баттал, Борис, Танзиля, Геляланы Лиза, жашы Иттиланы Абдуллах.

Танзиля къалам къарындашлары бла.

Маршал Филимон Голиков бла.

Расул Гамзатов бла.

Лётчик-космонавт Пётр Климух бла.

Исхакъ Машбаш бла.

Давид Кугультинов бла.

Кзулиланы Азамат, Танзиля, Тауценланы Галина.

Борис Темирканов бла.

Улшланы Азнор бла.

Танзилягъа Илмуланы бла искусстволаны Петровский академияны академигини дипломун берген кезиу.

Гуртуланы Салих, Гадийланы Ибрагим, Танзиля, Беппаланы Муталип.

Анасы Мариям бла Танзиля Оғары Малқарда кийиз устала бла.

